

Obsah

Předmluva	9
I. Hodím se ke včelaření?	11
II. Včela a včelstvo	14
A. Včelstvo a jeho příslušníci	14
1. Tři včelí kasty a jejich úkoly	14
a) Matka	14
b) Dělnice	15
c) Trubci	19
d) Včelstvo jako celek	21
2. Vývoj plodu	22
B. Včelstvo v průběhu roku	26
1. „Probouzení včelstva“	26
2. Založení hnízda a rozmnožování	28
a) Na cestě k roji	28
b) Rojení	28
c) Oplození matky	30
d) Matka z tiché výměny a náhradní	31
3. Sestupná vývojová fáze a zimní klid	33
III. Včelí příbytek	34
A. Cesta k modernímu úlu	35
B. Erlangenský nástavkový úl	38
IV. Jak začnu?	39
A. Začátek a první včelstva	39
B. Jak se ochráním před bodnutím a co budu potřebovat k práci se včelami	42
C. Vyrábíme rámky a zatavujeme mezistěny	46
D. Kde a jak umístím svá včelstva	50
V. Ošetřování včelstev během roku	54
A. Jarní práce	54
1. Doba čekání a kontrola úlového dna	54
2. První prohlídka	57

a) V jakém stavu jsou naše včelstva?	58
b) Pomocné zákroky na jaře	59
c) Zapisování je užitečné	61
3. Zřizujeme napajedlo	63
4. Rozšiřování včelstev	64
a) Včelstva, jež obsedají méně než jeden nástavek (Tabulka I)	64
b) Včelstva, přezimující v jednom prostoru (Tabulka II) a (Tabulka III)	67
Jestliže chceme získat med z časné snůšky 67 - Když záleží jen na letní snůšce 70	
c) Včelstva, přezimující ve dvou prostorech (Tabulka IV)	70
5. Rušení, zúžení, spojování	75
a) Vysíření	75
b) Zúžení	76
c) Spojování	76
V jednom nástavku 76 - Ve dvou nástavcích 77 - Se včelstvem bez plodu 78	
 B. Rojení	 80
1. Předcházíme rojení	80
a) Podnět k rojení	80
b) Chovatelské aspekty	80
c) Zmenšení cestov oplozovacího oddělků (Tabulka V a VI)	81
Příprava za pomoci převěšování plodu 81 - Kde získáme matky? 86 - Přelarovujeme 86 - Vytváření oplozovacího oddělků 90 Nakonec všechno jde ještě jednodušeji 92 - Několik poznámek k termínům 95 - Označíme matku a zkrátíme ji jedno křídlo 96	
2. Kontrola rojení – zamezení rojení	99
a) Rychlá kontrola překlopením	99
b) K čemu je zkrácení křídla	101
c) Přeleták jako metoda k zabránění rojení (Tabulka VII)	101
d) Jiné metody (Tabulka VIII, Tabulka IX, Tabulka X)	108
Mezioddělek 109 - Oddělek se starou matkou 109 - Přeleták se starou matkou 115 - Co bychom neměli dělat! 115	
e) Počítat s nehodou!	115
3. Když se včely přece jen vyrojí	118
a) Sbíráme roj (Tabulka XI)	119

Sebrání a uložení 119 - Jak zacházíme s rojem 120 - Které včelstvo se vlastně vyrojilo? 124

b) Necháme roj vlétnout zpátky (Tabulka XII) 125

C. Umělé rozmnožování včelstev, výměna matek a něco o provozu 130

1. Klasické způsoby rozmnožování 130

a) Plodový oddělek (Tabulka XIII) 131

b) Smetenec (Tabulka XIV) 137

2. Včelstvo by mělo vyměnit matku 141

a) Výměna matky pomocí oddělku nebo smetence 142

b) Přímé přidání matky (kmenovému včelstvu) 142

Matka ke včelstvu 142 - Včelstvo k matce 143

c) Kontrola přítomnosti matky 144

3. Vyplatí se speciální postupy ošetřování? 144

a) Výstraha 145

b) Přece jen ještě jedna speciální metoda využití snůšky? 145

c) Včelaření bez mateří mřížky 146

D. Péče v pozdním létě a zazimování 146

1. Podletní podněcování 147

a) Podněcování pevným krmivem 147

Medocukrové těsto 148 - Zvlhčený cukr 150 - Několik poznámek k technice krmení pevnými krmivy 150

b) Podněcování tekutým krmivem 150

c) Diagnostika varroózy 151

2. Slídivost a loupež 151

3. Krmení a zazimování 153

a) Kdy nastane pravý čas? 153

b) Přezimování ve dvou a v jednom nástavku 154

c) Na co musíme dbát při příkrmování 155

Správné množství krmiva 155 - Stav krmiva 157 - Přísady 157 - Jak připravíme cukerný roztok 158 - Jak se krmivo podává 159

d) Poslední drobná opatření před zazimováním 162

Česno 162 - Podložka na dno 162

4. Velký úklid 163

5. Zimní „klid“ 164

VI. Med – čím je, jak se sklízí, ošetřuje a používá	166
A. Co je med?	166
1. Suroviny	167
a) Jak se včely dostanou k nektaru?	167
b) Původ medovice	168
2. Jak včely „dělají“ med	168
3. Zvláštnosti medu a jeho složení	169
a) Med není hned medem	169
Barevná škála 170 - Konzistence 170 - Vůně a chuť 170	
b) Chemické složení medu	171
Voda 171 - Cukry 171 - Dusíkaté sloučeniny 172 - Organické kyseliny a minerály 172 - Aromatické látky, vitaminy a hormony 173	
c) Pevná tělíska v medu a fyzikální vlastnosti	173
B. Získávání medu a zacházení s ním	173
1. Jak se získává med	174
a) Odběr plástů	174
b) Získávání medu	175
Odvíčkování 175 - Narušování konzistence 177 - Vytáčení 179	
Cezení 180	
2. Jak se s medem zachází	182
a) Sebrání pěny a promíchání	182
b) Skladování	184
Nádoby 184 - Úložné prostory 185	
c) Opětné ztekucení medu	185
Nádoba ke zkapalnění medu 186 - Box na ztekucování medu teplým vzduchem 186 - Vyhřívána stáčecí nádoba 186	
Ponorný ohřívač medu 188	
d) Plnění medu	188
C. O hodnotě medu	188
VII. Kočování se včelstvy	191
A. Jaká pastva se nabízí?	191
1. Kočování za mednou snůškou	191
a) Květy ovocných stromů	191
b) Řepka	192

c) Akáty a rostliny kvetoucí v létě	193
d) Les	193
e) Květy pozdního léta	197
f) Vřes	198
g) Nežádoucí pozdní pastva	199
2. Kočování za pylovou snůškou	199
B. Kolik včelstev na stanovišti?	200
C. Přípravy ke kočování	200
1. Volba místa	200
2. Pravidla kočování	202
3. Společné kočování	202
4. Jaká by měla být včelstva ke kočování	203
D. Samotná přeprava	204
1. Příprava včelstev na cestu	204
2. Povož	205
3. Transport	207
4. Na místě	208
VIII. Co uděláme se starými plásty?	209
A. Hygiena plástů	209
B. Získávání včelího vosku	213
1. Tavení vosku suchou cestou	213
a) Sluneční tavidlo	213
b) Elektrické tavidlo na vosk	214
2. Získávání vosku horkou vodou	214
a) Lis na vosk	215
b) Pákový lis na vosk	215
c) Vařák	215
d) Pařák	215
e) Odstředivka na vosk	217
3. Hotový vosk	217
C. Výroba mezistěn	219

D. Jde to i jednodušeji	223
E. Včelí vosk v hospodářství	224
IX. Ostatní užitečné včelí produkty	225
A. Pyl	225
1. Jak získáváme pyl	225
2. Čištění a skladování	228
3. Zpracování a použití	228
B. Mateří kašička	229
1. Získávání a složení	229
2. Skladování, zpracování a účinky	230
C. Propolis	230
1. Co včely s propolisem dělají	231
2. Jak se propolis získává	231
3. Použití a účinky	232
D. Včelí jed	233
X. Vyplatí se vůbec chov včel?	234
A. Odměna včelaře	234
1. Je včelaření povolání?	234
2. Jak učinit včelařství rentabilním?	234
a) Počet včelstev a vynaložený čas	235
b) Vložený kapitál a zisk	235
3. Ideální hodnoty	237
B. Včely jsou tady pro všechny	238
Pracovní tabulky víkendového včelaře s nástavkovými úly	241
Rejstřík	242